

Fotoboek Cuny Janssen legt haar 'eigen habitat' vast

'Het zijn de momenten die je altijd bijblijven'

Cuny Janssen stopte met reizen en het fotograferen van kinderen in oorlog, grote armoede en marginalisering. Ze legde haar camera aan de kant. Tot de fotografe Amsterdam ontdekte als onderwerp.

Edo Dijksterhuis
AMSTERDAM

Alles valt op z'n plek, alsof ik nu pas begrijp wat ik aan het doen ben," zegt Cuny Janssen (42) over haar nieuwe fotoboek *There was a child went forth*. Dat is nogal een uitspraak voor iemand die sinds 2002 bijna elke twee jaar een publicatie heeft gemaakt. Haar portretten van kinderen in India, Zuid-Italië, de VS, Macedonië, Zuid-Afrika, Iran en Japan bezorgden Janssen internationale bekendheid.

Een paar jaar geleden stopte ze met reizen. "De puur pragmatische reden was de geboorte van mijn tweede dochter. Met één kind reizen lukt nog wel, maar met twee wordt het zeulen." Maar niet alleen logistieke overwegingen deden Janssen het roer omgooien. "Ik stond met een brandende keel op het terrein van een biogasfabriek in Napels om Romakinderen de foto's te laten zien die ik tijdens een vorig bezoek van ze had gemaakt en dacht: wat hebben zij er nou aan?"

De fotograaf wilde uit haar routine breken. Een tijdje bleef haar camera onaangeraakt. Totdat ze door ouders op de school van haar dochters werd gevraagd portretten te maken van kleuters die naar de lagere school gaan. "Ik had

jarenlang kinderen gefotografeerd in moeilijke of bijzondere omstandigheden: oorlog, grote armoede, marginalisering. Ik twijfelde of dat wel kon: 'gewoon' fotograferen in Amsterdam, waar alles mooi en fijn is. Maar ook het ogenschijnlijk gewone leven kan ingewikkeld zijn. Ik kwam erachter dat mijn eigen habitat eigenlijk alles bevat wat ik wil weergeven en besloot alle kinderen van de school te gaan fotograferen."

Mee op schoolkamp

Janssen ging mee op strandexcursie, appels plukken in Lisse, op schoolkamp op Texel, naar de imker in het Vondelpark. De portretten die dat opleverde zijn uit het leven gegrepen maar hebben ook iets verstilds. Dat is voor een deel te

'De beelden in het boek praten met elkaar en roepen vragen op'

rug te voeren op Janssens werkwijze: voor het instellen van een technische camera is een paar minuten nodig en de modellen moeten al die tijd stilstaan. "Het zijn wel kinderen, dus dat lukt niet altijd," lacht ze. "Maar soms levert het juist mooie verrassingen op."

Zoals bij het meisje in Oud-Hollands kostuum dat tijdens carnaval dromerig in de deurpost staat. Of de badgastjes die enthousiast staan te scheppen in een strandkuil. Jarenlang stapelden de foto's zich op zonder dat de maker wist hoe ze een plek te geven. Totdat ze het gedicht van Walt Whitman tegenkwam dat nu verheven is tot titel van het nieuwe boek.

"Hij beschrijft daarin beelden die een kind voor het eerst bewust waarneemt: een appelboom, een zwerper, zijn moeder in de keuken. Toen ik dat las, realiseerde ik me: dat is wat ik doe. Ik gebruik zelf het woord 'imprints', een soort visuele ankers in je bestaan. Het zijn de

momenten die je altijd bijblijven, echte ervaringen. Zoals een handdoek voelt die je omslaat op het strand, of de koude regen die om je kop striemt. Ik wil niet beweren dat alle foto's in mijn boek per se *imprints* zijn voor de kinderen die erop staan. Ik hoop wel dat ze bij de toeschouwer iets dergelijks oproepen."

Teer groen

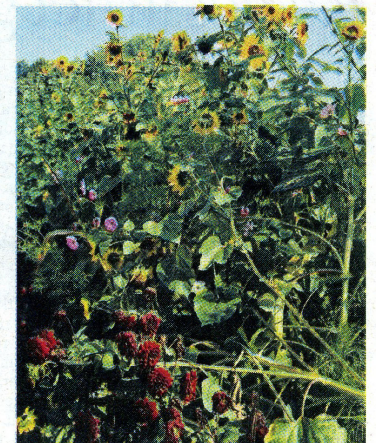
Zoals in haar vorige boeken combineert Janssen kinderportretten met landschappen. "Dat is voor mij vanzelfsprekend. De natuur heeft eenzelfde veerkracht en vindingrijkheid als kinderen. Ik laat bomen en struiken zien als iets sprookjesachtigs, zoals kinderen de wereld zien. De boom achter mijn atelier legde ik vast op het moment dat hij net in blad stond, teer groen. Bij de dikke plataan in het Leidsebosje wist ik op een bepaalde dag dat het nu of nooit was. Ik dropte mijn kinderen thuis af en kwam terug met mijn camera. De volgende dag stonden er schuttingen omheen en was de hele straat opgebroken."

Stadsflora en basisschoolkinderen wisselen elkaar af in wat Janssen haar 'ode aan Amsterdam' noemt. "Een losse foto aan de wand kan bij de kijker misschien een verhaal oproepen, maar een fotoboek werkt anders. Een enkele foto heeft eigenlijk geen betekenis. Met twee kun je al iets vertellen. En met drie of meer creëer je context. Dan wordt het taal in beeld."

Die taal heeft een ritme en klank. De melodie van *There was a child went forth* wordt bepaald door beeldrijm: de stippen van een coltrui echoën in lampions in de bomen, een breinaald op de linker pagina loopt over in een tak op de rechter. "Maar allemaal zonder pretentie," beweert de fotograaf. "Wat dit project echt anders maakt dan eerder boeken is de openheid. Voorheen ging ik ergens heen voor een bepaalde tijd en dat leverde afgesloten werken op. Nu praten de beelden meer met elkaar en roepen ze vragen op. En dat gaat door, want ik heb het onderwerp nu permanent om me heen."

→ Plataan in het Leidsebosje.

→ Janssen fotografeerde kleuters op de school van haar dochters. Zoals in haar vorige boeken combineert ze in *There was a child went forth* kinderportretten met landschappen.

FOTO'S CUNY JANSSEN